

НАДЗОРЕН СЪВЕТ

ПРАВИЛА

ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОСРЕДНИЧЕСТВО И АРБИТРАЖ ЗА УРЕЖДАНЕ НА КОЛЕКТИВНИ ТРУДОВИ СПОРОВЕ ОТ НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

ПРЕДМЕТ

Чл. 1. Настоящите Правила уреждат реда за осъществяване на посредничество и арбитраж от Националния институт за помирение и арбитраж (НИПА), в съответствие с изискванията на Закона за уреждане на колективните трудови спорове (ЗУКТС).

Глава първа ПОСРЕДНИЧЕСТВО

Същност

Чл. 2. (1) Посредничеството е способ за доброволно уреждане на колективен трудов спор по смисъла на чл. 1 ЗУКТС със съдействието на независимо лице – посредник.

(2) Посредникът съдейства на страните да постигнат споразумение за доброволното уреждане на колективния трудов спор помежду им чрез взаимни отстъпки при зачитане на техните интереси.

Основание

Чл. 3. Посредничество се осъществява при колективен трудов спор, по който не е постигнато споразумение за неговото уреждане чрез непосредствени преговори между страните, или при отказ на една от тях да участва в преговорите за уреждането му.

Искане за посредничество

Чл. 4. (1) Всяка от страните или двете страни заедно могат да предявят пред НИПА писмено искане за уреждането на колективния трудов спор чрез посредничество, в което се посочват:

1. пълно наименование и ЕИК на предприятието, в което е възникнал спорът;
2. страни по колективния трудов спор по смисъла на чл. 1, ал. 2 ЗУКТС;
3. адреси, електронни пощи и телефони за контакт на лицата, които представляват страните по спора;
4. основание на искането за посредничество;
5. спорен предмет и искания по спора.

Откриване на процедура по посредничество

Чл. 5. (1) В 3-дневен срок от получаване на искане за посредничество директорът на НИПА:

1. в случай на едностранно искане за посредничество уведомява другата страна по спора за постъпилото искане и ѝ изпраща искането и всички приложения към него документи;
2. определя посредник и му възлага осъществяването на посредничеството;
3. уведомява страните по спора за определения посредник.

(2) Директорът на НИПА връща искането за посредничество, ако то не се отнася до спор по чл. 1 ЗУКТС, като посочва мотивите за това.

Посредник

Чл. 6. (1) Посредник може да бъде лице, включено в поименния Списък на посредниците, утвърден от Надзорния съвет на НИПА и обнародван в „Държавен вестник“, което:

1. не се намира в отношения на зависимост със страна по спора;
2. е дало писмено съгласие да посредничи за уреждане на спора.

(2) Посредникът установява обстоятелствата по ал. 1 с декларация по образец съгласно Приложение № 1 към настоящите правила, която се представя на директора на НИПА преди определянето му.

Принципи при провеждане на посредничеството

Чл. 7. (1) При провеждане на посредничеството посредникът се ръководи от следните принципи:

1. независимост;
2. безпристрастност;
3. професионална квалификация;
4. равна отдалеченост към всяка от страните по спора
5. поверителност;
6. обективност при съдействие на страните;
7. отговорност при изпълнение на задълженията си.

(2) Посредникът предоставя на директора на НИПА своевременна писмена информация за всички обстоятелства, които са му станали известни относно:

1. подписани споразумения между страните за удължаване на срока на посредничеството;
2. постигнато споразумение за частично или цялостно уреждане на спора.

Задължения на страните при посредничество

Чл. 8. При провеждане на посредничеството страните:

1. осигуряват на посредника необходимите условия за провеждане на посредничеството;
2. предоставят на посредника всички документи, свързани със спора;
3. се въздържат от действия, които могат да доведат до възпрепятстване на доброволното уреждане на колективния трудов спор.

Срок на посредничеството

Чл. 9. (1) Посредничеството започва със заповедта на директора на НИПА за определяне на посредника.

- (2) Посредничеството се осъществява в срок до 14 дни от началото му.
- (3) Преди изтичането на срока по ал. 2 срокът може да бъде удължаван. В такъв случай посредникът е длъжен да уведоми директора на НИПА.

Задължение за опазване на тайна

Чл. 10. Цялата информация, станала известна на посредника при/или по повод на посредничеството, не може да бъде използвана за други цели или разгласявана, освен в предвидените от закона случаи.

Прекратяване на посредничеството

Чл. 11. (1) Посредничеството се прекратява при:

1. подписано споразумение между страните за цялостно или частично уреждане на спора;
2. подписано споразумение между страните за отнасяне на спора за уреждане чрез арбитраж по чл. 5, ал. 1 ЗУКТС;
3. писмен отказ на една от страните да участва в осъществяване на посредничеството;
4. изтичане на срока по чл. 9 от настоящите правила.

(2) При наличие на някое от основанията по ал. 1 директорът на НИПА издава заповед за приключване на посредничеството, с която определя и възнаграждението за дейността на посредника.

(3) Преписките по приключилите процедури се съхраняват в архива на НИПА.

Отчет на посредника

Чл. 12. В 3-дневен срок от прекратяване на посредничеството посредникът представя на директора на НИПА отчет за извършените действия, въз основа на който се изплаща възнаграждението по чл. 11, ал. 2.

Глава втора
АРБИТРАЖ

Раздел I
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Същност

Чл. 13. Арбитражът е извънсъдебен способ за уреждане на спор по чл. 1, ал. 2 ЗУКТС от арбитражен орган – едноличен арбитър или арбитражна комисия.

Основания

Чл. 14. Арбитраж се провежда, когато:

1. страните не са постигнали споразумение за уреждането на възникнал между тях колективен трудов спор чрез непосредствени преговори или чрез посредничество и с писмено споразумение поискат уреждането му чрез доброволен арбитраж.

2. страните не са постигнали съгласие по чл. 14, ал. 1 ЗУКТС за определяне на минимално необходимите дейности по време на стачка и е предявено искане за задължителен арбитраж по чл. 14, ал. 3 ЗУКТС.

Арбитри

Чл. 15. (1) Арбитър по колективен трудов спор или по спор за определяне на минимално необходими дейности по време на стачка може да бъде само лице, включено в поименния списък на арбитрите, утвърден от Надзорния съвет на НИПА и обнародван в „Държавен вестник“, което:

1. е безпристрастно по отношение на предмета на спора ;
2. не е участвало в уреждането на спора като посредник;
3. е дало писмено съгласие да бъде член на арбитражния орган.

(2) Арбитърът установява обстоятелствата по ал. 1 с декларация по образец съгласно Приложение № 2 към настоящите правила.

Раздел II
ДОБРОВОЛЕН АРБИТРАЖ

Основание

Чл. 16. (1) Доброволен арбитраж се образува въз основа на искане до директора на НИПА по чл. 5, ал. 1 ЗУКТС съгласно Приложение № 3 от настоящите правила.

(2) Искането по предходната алинея съдържа:

1. пълно наименование и ЕИК на предприятието, в което е възникнал спорът;

2. страни по спора по смисъла на чл. 1, ал. 2 ЗУКТС;
3. адреси, електронна поща и телефони за контакт на лицата, представляващи страните по спора;
4. основание на искането;
5. спорен предмет и искания на страните по спора;
6. вида на арбитражния орган – едноличен арбитър или арбитражна комисия;
7. име/имена на едноличния арбитър по реда на предпочитане, съответно
8. имена на членове на арбитражната комисия по реда на тяхното предпочитане – страните посочват по равен брой членове на арбитражната комисия.

(3) Към искането се прилагат писмени доказателства в подкрепа на исканията на страните, които са от значение за решаването на спора.

(4) Когато искането не отговаря на изискванията по предходните алинеи, директорът на НИПА дава указания и определя срок за отстраняване на недостатъците.

Определяне на едноличен арбитър

Чл. 17. (1) В срок до 3 работни дни от постъпване на искането или от отстраняване на недостатъците му и след представяне на декларацията по чл. 15, ал. 2 директорът на НИПА определя със заповед арбитър от посочените от страните имена по реда на предпочитането.

(2) В срока по ал. 1 директорът на НИПА връчва на арбитъра заповед за определянето му ведно с искането на страните и приложените към него доказателства.

(3) До един работен ден след срока по предходната алинея директорът на НИПА уведомява писмено страните за определения арбитър, мястото, деня и часа на арбитражното заседание, което не може да бъде по-рано от 3 работни дни, считано от датата на призоваването. Уведомлението се извършва чрез електронна поща, куриер, препоръчано писмо с обратна разписка, както и с други съобщителни средства, чрез които може да се установи получаването му.

Определяне на арбитражна комисия

Чл. 18. (1) В срок до 3 работни дни от постъпване на искането или от отстраняване на недостатъците му след получаване на декларацията по чл. 15, ал. 2, директорът на НИПА определя със заповед членовете на арбитражната комисия от имената на арбитрите, посочени от страните по реда на предпочитането и я връчва на членовете.

(2) В срок до 1 работен ден след връчването по ал. 1 членовете на арбитражната комисия избират за председател друг арбитър от списъка на арбитрите и уведомяват за това директора на НИПА, който определя с отделна

заповед избрания председател, след като той представи декларацията по чл. 15, ал. 2.

(3) В заповедите по предходните алинеи се посочват и мястото, денят и часът на провеждане на арбитражното заседание.

(4) Заповедите по предходните алинеи се връчват на председателя и членовете на комисията ведно с преписката по спора.

(5) Директорът на НИПА уведомява писмено страните за определената арбитражна комисия, мястото, деня и часа на арбитражното заседание, което не може да бъде по-рано от 3 работни дни, считано от датата на призоваването.

Арбитражно заседание

Чл. 19. (1) Арбитражният спор се разглежда в открито заседание в присъствие на страните.

(2) Арбитърът или председателят на арбитражната комисия открива арбитражното заседание и дава ход на производството.

(3) За арбитражното заседание се води подробен протокол от секретар, служител на НИПА. При съгласие на страните и арбитражния орган, се допуска видео и звуков запис на арбитражното заседание.

(4) Спорът се разглежда най-много в 2 заседания, прекъсването между които не може да бъде повече от 7 дни, освен ако страните се споразумеят за друг брой заседания или за друг период от време между заседанията.

(5) На заседанията се изслушват становищата на страните или на техните представители и се обсъждат представените писмени доказателства.

(6) Арбитражният орган може да изслушва и становища на трети лица, както и заключения на вещи лица.

(7) За разглеждането и решаването на спора страните превеждат по сметка на НИПА уговореното между тях и арбитъра или членовете на арбитражната комисия възнаграждение, както и всички други разноски във връзка с уреждането на спора. Получените суми за възнаграждения се превеждат по сметките на арбитъра или на членовете на арбитражната комисия.

Приключване на арбитражното производство

Чл. 20. (1) Арбитражното производство приключва с:

1. мотивирано решение, постановено в закрито заседание в срок до 3 работни дни, считано от деня на последното заседание;

2. определение, постановено в срок до 1 работен ден от представяне на подписано от страните споразумение за уреждане на спора. С определението арбитражният орган одобрява споразумението и прекратява производството;

3. определение за прекратяване на производството, постановено в срок до 1 работен ден от представяне на писмена молба от страните за оттегляне или отказ от искането.

(2) В срок до 3 работни дни, считано от приключване на арбитражното производство, арбитърът или председателят на арбитражната комисия представя на директора на НИПА подписаното арбитражно решение или определение, евентуално постигнатото между страните споразумение, заедно с цялата преписка по делото.

(3) Заверен препис от арбитражното решение или арбитражното определение се връчва на страните чрез куриер или препоръчано писмо с обратна разписка.

(4) Арбитражното решение и одобреното от арбитража споразумение е задължително за страните и подлежи на незабавно изпълнение.

(5) Арбитражните дела се съхраняват в архива на НИПА.

Раздел III ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН АРБИТРАЖ

Основание

Чл. 21. (1) Задължителен арбитраж се осъществява от НИПА по писмено искане на всяка от страните по колективен трудов спор при непостигнато споразумение за определяне на минимално необходими дейности по време на стачка съгласно Приложение № 4 към настоящите правила.

(2) Искането съдържа:

1. пълно наименование и ЕИК на предприятието, в което е възникнал спорът;
2. страни по спора съгласно чл. 1, ал. 2 ЗУКТС;
3. адреси, електронни пощи и телефони за контакт на представляващите лица ;
4. основание на искането;
5. проект/и на споразумение по чл. 14, ал. 1 ЗУКТС;
6. искания за вида и начина на осъществяване на минимално необходимите дейности по време на стачка.

(3) Ако искането не отговаря на изискванията по ал. 2, директорът на НИПА уведомява страните за това обстоятелство и дава указания за отстраняването му.

(4) Директорът на НИПА изпраща незабавно препис на искането и на всички приложени документи до другата страна по спора.

Арбитражен орган

Чл. 22. (1) В срок до 3 работни дни от получаване на искането, директорът на НИПА определя със заповед едноличен арбитър или арбитражна комисия от арбитри, представил/и декларация/и по чл. 15, ал. 2, включен/и в поименния списък на арбитрите, утвърден от Надзорния съвет на НИПА и обнародван в

„Държавен вестник“. В заповедта се посочват мястото, денят и часът за провеждане на арбитражното заседание.

(2) Директорът на НИПА връчва на арбитъра или на членовете на арбитражната комисия заповедта заедно с преписката по спора.

(3) Директорът на НИПА уведомява писмено страните по спора за мястото, деня и часа на провеждане на арбитражното заседание. Уведомяването се извършва чрез електронна поща, по куриер, препоръчано писмо с обратна разписка, както и с други съобщителни средства, чрез които може да се установи връчването. Насроченото заседание не може да бъде по-късно от 1 ден, считано от призоваването.

(4) При арбитраж по реда на чл. 14, ал. 3 на интернет страницата на НИПА се публикуват искането за образуване на арбитражно производство, заповедта на директора на НИПА за определяне на арбитражния орган и акта, с който е приключило арбитражното производство.

Арбитражно заседание

Чл. 23. (1) Арбитражното заседание се провежда по реда на чл. 19 от настоящите правила.

(2) Спорът се разглежда и решава в 7-дневен срок от определянето на арбитражния орган.

Приключване на арбитражното производство

Чл. 24. Арбитражното производство приключва по реда на чл. 20 от настоящите правила.

Глава трета ДОКУМЕНТАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ НА НИПА ЗА ПРОЦЕДУРИТЕ ПО ПОСРЕДНИЧЕСТВО И АРБИТРАЖ

Електронна база данни

Чл. 25. НИПА поддържа електронна база данни за процедурите по посредничество и арбитраж.

Информация за посредници и арбитри

Чл. 26. На интернет страницата на НИПА се публикува информация за посредниците и арбитрите, свързана с тяхната професионална квалификация и опит, включително при решаване на колективни трудови спорове.

Информация за приключили процедури по посредничество и арбитраж

Чл. 27. (1) Информацията за всяка приключила процедура по посредничество или доброволен арбитраж, включваща данни за страните по спора, се публикува на интернет страницата на НИПА след предварително писмено съгласие на страните.

(2) Информация относно конкретни процедури по посредничество и арбитраж се предоставя по реда на Закона за достъп до обществена информация.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Правилата за посредничество и арбитраж се приемат на основание чл. 4а, ал. 7, т. 4 ЗУКТС.

§ 2. Надзорният съвет на НИПА следи за прилагането на настоящите Правила.

§ 3. Настоящите Правила са приети на заседание на НС на НИПА от 30 юни 2022 г., влизат в сила след утвърждаване на Правилника за устройството и дейността на Националния институт за помирение и арбитраж от министъра на труда и социалната политика и отменят досега действащите.

ДЕКЛАРАЦИЯ

Подписаният/ата .....
(трите имена по лична карта), включен/а в поименния Списък на посредниците под № ....., утвърден от Надзорния съвет на НИПА и обнародван в „Държавен вестник“ бр. 35 от 12.04.2013 г., промяна бр. 51 от 07.07.2015 г.,

ДЕКЛАРИРАМ:

1. Не се намирам в отношения на зависимост със страна по спора
в

.....
.....

2. Давам съгласие да посреднича за уреждане на спора.

Дата: .....

ДЕКЛАРАТОР: .....

(подпис)

ДЕКЛАРАЦИЯ

Подписаният/ата .....
(*трите имена по лична карта*), включен/а в поименния Списък на арбитрите под № ....., утвърден от Надзорния съвет на НИПА и обнародван в „Държавен вестник“ бр. 35 от 12.04.2013 г., промяна бр. 51 от 07.07.2015 г.,

ДЕКЛАРИРАМ:

1. Безпристрастен/на съм по отношение на предмета на спора в
.....
.....
2. Не съм участвал/а в уреждането на спора като посредник.
3. Давам съгласие да бъда член на арбитражния орган.

Дата: .....

ДЕКЛАРАТОР: .....

(подпис)

ДО
ДИРЕКТОРА НА
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ
ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ

ИСКАНЕ ЗА ОТКРИВАНЕ НА АРБИТРАЖНО
ПРОИЗВОДСТВО ОТ НИПА ПО ЧЛ. 5 ЗУКТС

ОТ

I. СТРАНИ ПО КОЛЕКТИВЕН ТРУДОВ СПОР:

1. Представител/и на работниците и служителите:

име и фамилия .....

в качеството на .....

адрес .....

телефон за връзка .....

електронна поща .....

2. Представител/и на работодателя:

име и фамилия .....

в качеството на .....

адрес .....

телефон за връзка .....

електронна поща .....

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДИРЕКТОР,

Обръщаме се към Национален институт за помирение и арбитраж (НИПА) за съдействие за уреждане на колективен трудов спор **чрез арбитраж.**

Спорът е възникнал в:

.....
.....
.....
(пълно наименование и ЕИК на предприятието)

II. ОСНОВАНИЕТО НА ИСКАНЕТО ЗА АРБИТРАЖ ОТ НИПА Е:

.....
.....
.....
(посочва се причината съгл. чл.4, ал.1 ЗУКТС)

III. ПРЕДМЕТЪТ НА СПОРА И ИСКАНИЯТА НИ СА СЛЕДНИТЕ:

1. На работниците и служителите:

.....
.....
.....
.....

2. На работодателя:

.....
.....
.....
.....

IV. ПРЕДЛАГАМЕ ВИДЪТ НА АРБИТРАЖНИЯ ОРГАН ДА БЪДЕ:

А. ЕДНОЛИЧЕН АРБИТЪР (име и фамилия на арбитър, включен/а в поименния Списък на арбитрите, обнародван в „Държавен вестник“ бр. 35 от 12.04.2013 г., промяна бр. 51 от 07.07.2015 г. по ред на предпочитане)

1. ....
2. ....
3. ....

ИЛИ

Б. АРБИТРАЖНА КОМИСИЯ (име и фамилия на арбитри, включени в поименния Списък на арбитрите, обнародван в „Държавен вестник“ бр. 35 от 12.04.2013 г., промяна бр. 51 от 07.07.2015 г. по ред на предпочитане) – **страните посочват равен брой членове на арбитражната комисия**

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

V. ПРИЛАГАМЕ СЛЕДНИТЕ ДОКУМЕНТИ:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

С уважение,

**ЗА РАБОТНИЦИТЕ И
СЛУЖИТЕЛИТЕ:**

ЗА РАБОТОДАТЕЛЯ:

.....

.....

Дата: .....

**ДО
ДИРЕКТОРА НА
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ
ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ**

**ИСКАНЕ ЗА ОТКРИВАНЕ НА АРБИТРАЖНО
ПРОИЗВОДСТВО ОТ НИПА ПО ЧЛ. 14, АЛ. 3 ЗУКТС**

ОТ

I. СТРАНИ ПО КОЛЕКТИВЕН ТРУДОВ СПОР:

1. Представител/и на работниците и служителите:

име и фамилия .....

в качеството на .....

адрес .....

телефон за връзка .....

електронна поща .....

и/или

2. Представител/и на работодателя:

име и фамилия .....

в качеството на .....

адрес .....

телефон за връзка .....

електронна поща .....

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДИРЕКТОР,

Обръщаме се към Национален институт за помирение и арбитраж (НИПА) за съдействие за уреждане на спор за определяне на минимално необходими дейности по време на стачка по чл.14, ал. 3 ЗУКТС **чрез арбитраж.**

Спорът е възникнал в:

.....
.....
.....

(пълно наименование и ЕИК на предприятието)

II. ОСНОВАНИЕТО НА ИСКАНЕТО ЗА АРБИТРАЖ ОТ НИПА Е:

непостигнато писмено споразумение между страните

по чл.14, ал.1 ЗУКТС

III. ИСКАНИЯ НА СТРАНИТЕ ЗА ВИДА И НАЧИНА НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА МИНИМАЛНО НЕОБХОДИМИТЕ ДЕЙНОСТИ ПО ВРЕМЕ НА СТАЧКА:

(описват се в свободен текст мотивите относно вида и начина на осъществяване на минимално необходимите дейности по време на стачка)

1. На работниците и служителите:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Предлагаме проект на споразумение

2. На работодателя:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Предлагаме проект на споразумение

IV. ПРИЛАГАМЕ СЛЕДНИТЕ ДОКУМЕНТИ:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

С уважение,

**ЗА РАБОТНИЦИТЕ И
СЛУЖИТЕЛИТЕ:**

и/или

ЗА РАБОТОДАТЕЛЯ:

.....

Дата: .....